

BULLETIN

Filozofický bulletin
Nová Akropolis

máj 2016

Myšlienka na mesiac:

“Čo teraz chceme, je bližší kontakt a lepšie porozumenie medzi individualitami a komunitami celej planéty, a elimináciu egoizmu a pýchy, ktoré vždy uvrhnú svet do pravekého barbarstva a sporov. Mier môže prísť iba ako prirodzený dôsledok univerzálneho osvietenia.”

Nikola Tesla

ÚVODNÍK

Milí čitatelia,

pred niekoľkými dňami sme organizovali prednášku o Rabíndranáthovi Thákurovi, veľkom indickom básnikovi a filozofovi, nositeľovi Nobelovej ceny za literatúru. Táto osobnosť je mimoriadne inšpiratívna a ponúka nám obrovské filozofické bohatstvo. Thákurove úvahy sa nadčasovým spôsobom dotýkajú problematiky ľudskej osobnosti, otázok slobody, vnútorného rastu, ako aj významu a úlohy výchovy, medziľudských vzťahov a celej civilizácie. Za svoj život napísal množstvo básní, poviedok, románov a divadelných hier, založil vlastnú školu, pomáhal chudobným dedičanom, skladal hudbu, maľoval obrazy, cestoval po svete a prednášal...

Keď som si prechádzala život a dielo tohto mysliteľa a čítala jeho knihy, uvedomila som si, že v dejinách ľudstva existujú osobnosti, ktoré sa vo svojom vnútornom bohatstve podobajú na nádherné košaté stromy s hlbokými koreňmi, rozvetvenou korunou a krásnymi kvetmi a plodmi. Ľudia pevní a neochvejní vo svojich hodnotách a ideáloch, vytrvalí v každodennom raste do hĺbky aj šírky svojich poznatkov a schopností, odolní

voči premenlivému počasiu doby a schopní poskytovať každodennú inšpiráciu svojím konaním, rozhodnutiami, kreativitou a aktivitou.

V jednej z Thákurových kníh som napokon našla nádherný citát: „Nikdy nemusíte zostarnúť, práve tak ako tieto stromy, ktoré každoročne obnovujú svoju mladosť, pretože sú pevne zakorenené v pôde. Ak získate rovnako hlboké a tesné spojenie s pôdou ľudstva, miazga mladosti vás nikdy neopustí. Ja som bol schopný zachovať si mladého ducha, navzdory klamlivému exteriéru svojich bielych vlasov, len preto, že som nikdy neprestal milovať tento svet a tento život. Je to dar taký veľký a taký dosiahnuteľný pre každého z nás, že vám lepší nemôžem priať.”

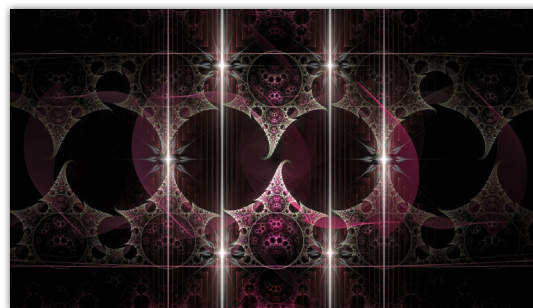
Želám nám všetkým, aby sme aj my v našich životoch rástli ako košaté a pevné stromy, aby sa naše korene čoraz hlbšie dotýkali pravej podstaty života a naše koruny boli zakaždým bližšie k nebu, širšie a bohatšie na kvety a plody, ktorými obohatíme naše okolie. Nech nás k tomu v tomto období inšpiruje aj rozkvitnutá májová príroda.

Mgr. Kamila Hermannová
riaditeľka Novej Akropolis na Slovensku

KRÁTKY PRÍBEH

Brahma a Mája

Jeden starý indický príbeh rozpráva o bohu Brahmovi, ktorý bol úplne sám. Na svete neexistovalo vôbec nič a Brahma sa trochu nudil. Rád by si zahral nejakú hru, no nemal s kým. Rozhodol sa teda, že stvorí krásnu bohyňu Máju. Keď jej Brahma povedal, prečo ju stvoril, Mája povedala: „Tak teda dobre. Zahráme sa, ale budeš musieť urobiť všetko čo ti poviem.“ Brahma súhlasil a podľa jej inštrukcií stvoril celý Vesmír. Stvoril Slnko a hviezdy, Mesiac a planéty. Potom stvoril život na Zemi, zvieratá, oceány, atmosféru, proste úplne všetko. Keď

bol konečne hotový, Mája mu povedala: „Tento svet ilúzií je krásny. Teraz ale chcem, aby si stvoril zvieru, ktoré bude také inteligentné, že bude vedieť tento svet oceniť.“ Brahma poslúchol a vtedy stvoril človeka. Keď bol hotový, spýtal sa Máji, kedy začnú hrať tú hru, čo mu slúbila. „Začneme hneď teraz“ odpovedala. Potom chytila Brahma a rozrezala ho na tisícky malých kúskov. Do každého človeka dala jeden kúsok a povedala: „Hra začína! Teraz zabudneš, kto si a budeš sa snažiť opäť sa nájsť.“ A tak Mája stvorila Sen a Brahma sa dodnes snaží spomenúť si, čím je. Brahma je vnútri každého z nás a Mája stále hrá svoju hru a bráni nám rozpamätať sa. Ale je to iba trik. Stačí sa len prebudiť a nájsť Brahma vo svojom vnútri.

Indický príbeh

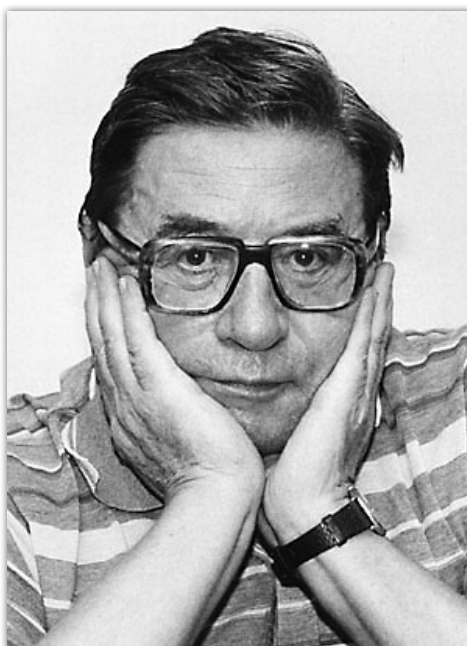
INŠPIRATÍVNE OSOBNOSTI

Vojtech Zamarovský

Za siedmimi divmi sveta, Dejiny písané Rímom, Ich veličenstvá pyramídy, či Grécky zázrak - to je len niekoľko titulov kníh, na ktorých vyrástli celé generácie Slovákov a Čechov. Vyšli z pera Vojtecha Zamarovského, ktorý sa zapísal do dejín literatúry ako výnimočný popularizátor histórie. Bol prekladateľom a spoluautorom televíznych a filmových dokumentov o staroveku, ale predovšetkým bol skvelým spisovateľom. Napísal 14 kníh, ktoré boli preložené do viacerých svetových jazykov a ich celkový náklad presiahol dva milióny výtlačkov.

Kto bol Vojtech Zamarovský a ako sa dostal k písaniu?

Narodil sa 5. októbra 1919 a pochádzal zo starej zemianskej rodiny pôvodom zo Zamaroviec pri Trenčíne. Jeho otec, kominársky majster, mu už v detstve doprial dotyk s históriou, keď ho zaviedol k starovekému rímskemu nápisu na Trenčianskej skale pod hradom a prebudil v ňom celoživotnú lásku k dejinám, ktoré začal podrobnejšie študovať. Po maturite na trenčianskom gymnáziu pokračoval na Vysokej škole obchodnej v Prahe, ale po roku začal študovať aj v Bratislave na právnickej fakulte Slovenskej univerzity. Promoval v roku 1943 a diaľkovo dokončil aj štúdiá v Prahe. S takto širokým vzdelaním pracoval v rôznych hospodárskych a štátnych orgánoch v Bratislave a v Prahe a vypracoval sa na odborníka na finančnú a menovú politiku. Prednášal na viacerých vysokých školách, ale začiatkom päťdesiatych rokov musel z politických dôvodov opustiť svoju prácu a začínať odznova.

V roku 1953 sa zhodou okolností dostal do Státního nakladatelství krásné literatury v Prahe, kde ako administratívny pracovník súčasne uplatnil aj svoju znalosť piatich svetových jazykov. Začal prekladať ekonomické odborné texty a postupne aj beletriu. Uvedomil si, že knihy o dejinách a archeológii sa dajú napísať lepšie a pútavejšie, a tak sa sám pustil do písania. Od roku 1956 sa venoval už iba prekladateľstvu a vlastnej tvorbe. Väčšinu života prežil v Prahe, kde 26. júla 2006 aj zomrel vo veku 86 rokov.

Prečo sú jeho knihy také populárne?

Vojtech Zamarovský sa inšpiroval Hesiodom, prvým „historikom“, a preto bol presvedčený, že dejiny nemusia byť „suché“, ale že sa o nich dá písať veľmi živo a zaujímavo. Snažil sa o dejinách uvažovať, pochopiť ich a objasniť. Videl, že o nich nemožno písať bez poznania krajiny, v ktorej sa odohrávali. Fascinovali ho najmä umelecké diela a architektonické pamiatky, ktoré dotvárali obraz vyspelosti doby a kultúry, ktorú literárne spracovával. Zaujímal sa aj o starovekú mytológiu, o históriu jednotlivých objavov, ale i o životné osudy archeológov. Bol bádateľom, a kým sa rozhodol niečo napísať, rok aj dva zbieral materiály, študoval literatúru, konzultoval s profesionálnymi historikmi, cestoval, zhromažďoval a triedil jednotlivé fakty. Samotné písanie mu už išlo rýchlo – knihu napísal za niekoľko mesiacov. Všetky písal doma. Jeho syn Peter spomína: „Dnes sme zvyknutí na počítače, on písal ceruzkou, potom to gumoval a prepisoval. Keď s tým bol spokojný, mama to prepísala na stroji.“

Stal sa priekopníkom literatúry faktu tým, že historické fakty vedel podať zrozumiteľne, s veľkou zručnosťou, a zvolil na to formu, ktorá bola pútavá a prístupná i bežným ľuďom a mládeži. Aj keď písal o vážnych veciach, mnohé jeho knihy pôsobia dojmom dobrodružného čítania. Jednoducho, dokázal skĺbiť vedeckú vecnosť s príťažlivým rozprávačským štýlom.

Ocenenie jeho tvorby

Za svoju bohatú literárnu prácu získal množstvo domácich i zahraničných ocenení, vrátane vysokých štátnych vyznamenaní za mimoriadne významné šírenie dobrého mena Slovenskej republiky v zahraničí. Pre zaujímavosť, obdržal aj Zlaté kruhy Slovenského olympijského výboru, pretože svojimi nádhernými dielami, napr. *Vzkriesenie Olympie*,

prispeval k šíreniu olympijských a antických myšlienok.

Myslím však, že jeho celoživotné úsilie asi najlepšie vystihuje čestné ocenenie, ktoré mu udelila prefektúra Atén na sklonku jeho života, a to titul „Veľvyslanec helenizmu“. Tento titul iba potvrdzuje to, o čo sa Vojtech Zamarovský snažil vo svojej celoživotnej tvorbe – ukázať šírku a hĺbku starovekých základov dnešnej európskej kultúry a civilizácie.

Magdaléna Husárová

Použitá literatúra:

ZAMAROVSKÝ, Vojtech, 2001. *Ich veličenstvá pyramídy*. Bratislava : Vydavateľstvo Perfekt, 2001. 330 s.

ZAMAROVSKÝ, Vojtech, 2002. *Dejiny písané Rímom*. Bratislava : Vydavateľstvo Perfekt, 2002. 267 s. ISBN-80-8046-194-5

NA ZAMYŠLENIE

Sebadôvera sa rodí ...

- Keď vieme, že pre dosiahnutie určitej veci je potrebných veľa krokov, uskutočnených s vytrvalosťou v určitom smere
- Keď vieme, že je potrebné ujasniť si vlastné myšlienky a city, napriek tomu, že preto musíme prehltnúť trpký dúšok poznania seba samého a zistiť akí sme v každom okamihu
- Keď vieme, že nie sme dokonalí, ale že dokážeme vnímať, čo dokonalosť znamená
- Keď vieme, že naše nálady sú premenlivé, ale nedotýkajú sa skutočného Ja, ktoré je koreňom sebadôvery
- Keď vieme, že bolesť je potrebným korením života, nevyhnutným pre učenie sa v tej miere, v akej sa bolesti premieňajú na skúsenosti
- Keď vieme, že činnosť je lepšia než nečinnosť, a že záväzok životu je lepší než apatická ľahostajnosť
- Keď vieme, že všetci máme k dispozícii obrovské zdroje energie, ktoré nevieme využiť buď preto, že o nich nevieme, že v nich neveríme alebo preto, že nevieme ako ich aplikovať
- Keď vieme, že neúspechy sú poučením a úspechy sú šťastne prekonanými skúškami na ceste
- Keď vieme, že vždy budeme predmetom kritiky aj chvály, ale že ani jedna nemá takú cenu ako to, čo nám ukazuje ako pozitívne alebo negatívne naše pokojné svedomie
- Keď vieme, že nám nikto nemôže vziať našu podstatu ľudskej bytosti, a v tom je naša sila
- Keď vieme, že spolužitie s ostatnými ľuďmi je nádherné, ale nesmieme očakávať, že ostatní urobia všetko za nás, ani byť tak hrdí, že neprijmeme žiadnu pomoc
- Keď vieme, že ak v ľuďoch vidíme niečo lepšie než máme my sami, máme to vnímať ako príklad a nie dôvod k sklúčenosti. A pokiaľ vidíme niečo horšie, uvedomiť si vďaka tomu, čomu sa máme vyhýbať bez toho, aby sme sa vystatovali tým, kým sme alebo čo máme.
- Keď vieme, že ako ľudskej bytosti máme svoj východiskový bod aj cieľ, ku ktorému musíme dôjsť, a že naša súčasná úloha má svoju príčinu, potrebu a cieľ
- Keď vieme, že ešte nie je všetko napísané, a že i my môžeme preto pridať niekoľko slov do Knihy života

Ukážka z knihy „Každodenný hrdina“
 Delia Steinberg Guzmán
 riaditeľka Medzinárodnej organizácie
 Nová Akropolis

SVET SYMBOLOV

Mačka

Mačka je lunárny symbol, ktorý súvisí so všetkými božstvami spojenými s Mesiacom. V Egypte to je Isis a Bastet (Mau na nebi). Hovorilo sa, že jej oči vyzerajú akoby napodobňovali mesačné fázy a trblietajú sa ako dve hviezdy v temnote noci.

Druhotný symbolizmus sa vzťahuje na farbu zvierťa: čierna mačka sa napríklad spája s temnotou smrti, preto jej stretnutie považuje väčšina ľudí za nešťastie. To je dôvod, prečo je symbolizmus mačky rozmanitý – pohybuje sa medzi blahodarnými a negatívnymi tendenciami, čo sa dá jednoducho vysvetliť prefíkaným správaním zvierťa.

V Japonsku je toto zviera nešťastnou veštbou, schopnou zabiť ženy a preobliekať sa do ich formy. V budhistickom svete sa jej vyčíta, že bola spolu s hadom jediná, kým neotriasla smrťou Budhu, čo ale tiež môže byť z iného uhla pohľadu považované za znak vyššej múdrosti.

V starovekej Číne sa považuje za prospešné zviera a rovnako ako leopardie, aj jej správanie sa napodobňovalo v poľnohospodárskych tancoch.

Dodnes sa v Kambodži koná sprievod s mačkou v kletke sprevádzaný piesňami pre privolanie dažďa: hovorí sa, že každá mačka v okolí, ktorá mňauká, dojíma Indru a ten ľuďom poskytne prospešný a zúrodňujúci dažď. Mačka sa teda vzťahuje k suchu, ktoré rovnako pripomína aj poňatie o Prvotnom Chaose, ktorý ešte nebol oplodnený Božskou Myšlienkou.

V moslimskej tradícii je mačka priaznivá – vždy keď nie je čierna – má 7 životov a je obdarená barakou, ktorá znamená „božské požehnanie“.

V Perzii, ak niekto zle zaobchádza s čiernou mačkou, riskuje, že bude musieť mať čo dočinenia so svojim vlastným „hemzäd“, blahodarným géniom, ktorý sprevádza človeka od jeho narodenia, aby ho strážil a robil mu spoločnosť.

Keď sa vrátíme k starodávnomu Egyptu, bohyňa Bastet bola uctievaná vo forme božskej mačky, dobročinnnej ochrankyne človeka. Niekedy sa zobrazuje s nožom v labke, s ktorým seká hlavu hadovi Apofisovi, drakovi temnot, predstavujúcemu nepriateľa Slnka. Symbolizuje silu a mrštnosť mačky, ktorú bohyňa dáva na ochranu človeku, aby mu pomáhala víťaziť nad jeho skrytými nepriateľmi.

MÚDROŠŤ PRÍRODY

Lužné lesy

Les je v určitom zmysle protikladom záhrady, pretože predstavuje niečo nespútané, nepredvídateľné a tajomné. Je to osobitý typ rastlinného spoločenstva, ktorý zároveň predstavuje základný krajnotvorný a ekostabilizačný prvok. Les tvoria stromy, podobne ako spoločnosť tvoria ľudia, a v mnohých aspektoch aj odrážajú život človeka a zákony univerza. Listnaté stromy upriamujú pozornosť na večný zákon znovuzrodenia, tie ihličnaté zase symbolicky poukazujú na nesmrteľnosť, a trne na kríkoch sú ako utrpenie a prekážky v ľudskom živote. V mnohých kultúrach sa stre-

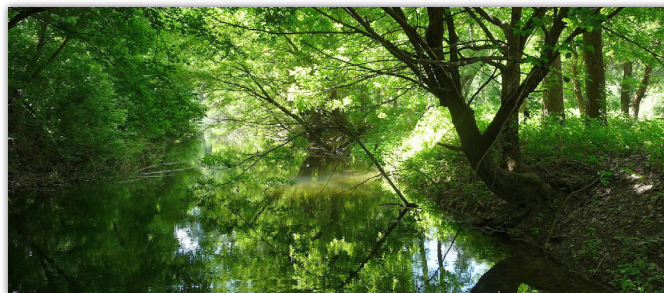
távame s posvätnými hájmi predstavujúcimi symbolický priestor, kde sa človek vedome spája s božskou dimenziou prírody. Les má teda od počiatku veľký význam v živote ľudstva či už ako súčasť jeho duchovného sveta alebo ako dôležitý prvok ekosystému, v ktorom žije.

Obzvlášť zaujímavým biotopom sú lužné lesy, ktoré sú obdobou tropických dažďových pralesov v strednej Európe. Majú veľký význam pri záplavách, pretože zachytávajú vodu, a tiež sa podieľajú na kvalite pitnej vody. Ide o podmáčané lesy, ktorých ekosystém je bytostne viazaný na vodu a priam závislý od riečnej dynamiky. Takýmito dynamickými

procesmi sú napríklad opakujúce sa záplavy, suchá, neustále vytváranie nových riečnych korýt, a teda sústavné modelovanie reliéfu. Všetko to nestabilné, a z pohľadu nás ľudí možno nechcené, je dokonale namiešané a nevyhnutné pre tvorbu rozmanitého života. Keby táto dynamika prestala existovať, všetky lužné biotopy by sa postupne menili, až by došlo k ich nahradeniu „normálnymi“, od rieky nezávislými lesmi, stabilnejšími, ale zároveň viac jednotvárnymi. A jednotvárnosť rozhodne nie je charakteristikou lužného lesa.

Miestom, kde sa o tom všetkom môžeme presvedčiť, je napríklad chránená krajinná oblasť Dunajské luhy. Je tu evidovaných 13 biotopov európskeho významu. Príroda sa nám cez nich prezentuje ako múdry konštruktér a bláznivý umelec zároveň. Nájde tu ramená úplne oddelené od rieky s nehybne stojacou vodou, zazemnené staré ramená, relikty mokradí či bahnité, miestami až piesočnaté brehy pripomínajúce pláže mora. Na vrcholoch štrkových náplavov zase vznikli veľmi suché lesostepné spoločenstvá. Stromy rastúce neraz na okraji svojich možností vytvárajú prapodivné tvary. Možno vidieť hlavne duby letné a pokrútené topole čierne. V bylinnej vrstve sú zastúpené vysoké trávy. Významný je výskyt viacerých vzácných druhov orchideí. Aj fauna dunajských luhov je veľmi bohatá. Je osobitne významná pre vtáky, pretože predstavuje dôležité zimovisko počas ich migrácií. Vo veľkých množstvách sa tu zhromažďujú husi, volavky, kormorány, potápkky, čajky, labute a najmä viaceré druhy kačíc, a to všetko priťahuje aj nášho

najväčšieho dravca, orliaka morského. Druhovo najpočetnejšia je fauna hmyzu, napríklad vážky, roháče či fúzače. V posledných rokoch sa tu opäť rozšíril bobor vodný, v minulosti na Slovensku vyhubený, a zachoval sa aj pozoruhodný druh, hraboš severný panónsky, ktorý pôvodom žije iba v studených tundrách.

To je len krátky výrez toho, čo nám toto unikátne prírodné spoločenstvo ponúka. A to všetko sa rodí iba vďaka dynamike, pohybu, sústavnej činnosti a neutíchajúcej zmene. Práve to robí lužné lesy tým, čím sú, aj keď my ľudia si často prajeme skôr opak. Možno práve preto nám príroda dala lužné lesy, aby nám na malom kúsku ukázala, že aktivita a konanie stoja na počiatku akéhokoľvek života, a že aj záplavy, suchá a močiare v našom vnútri môžu napokon spolu tvoriť niečo nádherné a funkčné.

Mária Horváthová

Použitá literatúra:

Divočina na Dunaji a projekt na záchranu lužných lesov [internet]. 2003 [cit 2016-05-02]. Dostupné na: <http://ec.europa.eu/environment/life/project/Projects/index.cfm?fuseaction=home.showFile&rep=file&fil=DANUBE_brochure_SK.pdf>

AKTUALITY NOVEJ AKROPOLIS NA SLOVENSKU

Stalo sa...

Od januára 2016 prebieha cyklus prednášok „Hrdinovia medicíny“, ktorý postupne predstavuje mnohé zaujímavé osobnosti, akými sú napríklad lekár a filozof Albert Schweitzer, Edward Bach či zakladateľ homeopatie, Samuel Hahnemann. V rámci týchto prednášok sa v najbližších mesiacoch môžeme stretnúť s lekárom a alchymistom Paracelsom alebo zakladateľom etikoterapie Ctiborom Bezděkom.

Pozývame Vás...

- 21.5.2016 **Kreatívny kurz Socha z paverpolu**, Bratislava
- 26.5.2016 **Paracelsus** – lekár a alchymista (prednáška), Bratislava
- 27.5.2016 **Leonardo da Vinci** (prednáška), Bratislava
- 28.5.2016 **Kreatívny kurz**, vypaľovanie do dreva a enkaustika, Košice
- 28.5.-29.5.2016 **Svet symbolov** (víkendový kurz), Bratislava
- 11.6.2016 **Kreatívny kurz Socha z paverpolu**, Bratislava
- 16.6.2016 **Problémy ako príležitosti** (prednáška), Košice

Prednáška Albert Schweizer z cyklu Hrdinovia medicíny, prednáša Ing. Renáta Kopcová

Informácie na: www.akropolis.sk